

PENGLIBATAN MURID-MURID SEKOLAH KEBANGSAAN DI KAWASAN BANDAR DALAM PEMBELAJARAN BAHASA MELAYU DALAM TALIAN DARIPADA PERSEPSI GURU BAHASA MELAYU

*Involvement of National School Pupils in Urban Areas in Learning Malay Language
Online from Perception of Malay Teachers*

Nurul Azira Sopian
SK Wangsa Maju Zon R10
p110286@ukm.edu.my

Zamri Mahamod
Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia
d-zam@ukm.edu.my

Irma Mahad
SK Batu Berendam
p106607@siswa.ukm.edu.my

Published: 19 November 2021

To cite this article (APA): Sopian, N. A., Mahamod, Z., & Mahad, I. (2021). Penglibatan Murid-Murid Sekolah Kebangsaan Di Kawasan Bandar Dalam Pembelajaran Bahasa Melayu Dalam Talian Daripada Persepsi Guru Bahasa Melayu. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12(2), 80-97. <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol12.2.7.2021>

To link to this article: <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol12.2.7.2021>

ABSTRAK

Semua guru mendepani pelaksanaan pengajaran norma baharu sepanjang tempoh Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) akibat wabak Pandemik COVID-19. Perubahan corak pengajaran pendidikan konvensional memerlukan guru Bahasa Melayu memilih dan menguasai kaedah pengajaran dalam talian dengan berkesan. Kajian ini bertujuan untuk meninjau Penglibatan murid dalam Pengajaran dan Pembelajaran (PdP) Bahasa Melayu dalam talian daripada persepsi guru Bahasa Melayu. Kajian secara kualitatif ini melibatkan tiga orang guru Bahasa Melayu yang mengajar di tiga buah sekolah kebangsaan di zon Keramat, Kuala Lumpur. Data temu bual dianalisis secara bertema. Dapatan kajian menunjukkan bahawa kaedah pengajaran yang pelbagai ini telah mempengaruhi penglibatan murid- murid yang amat memberangsangkan dari segi kadar kehadiran murid, penghantaran tugas, motivasi murid dan tingkah laku murid secara menyeluruh. Murid-murid menjadi aktif belajar Bahasa Melayu secara dalam talian yang diukur daripada kadar kehadiran yang ramai, peratusan hantaran tugas yang tinggi, motivasi dan tingkah laku yang positif sepanjang mengikuti sesi PdP Bahasa Melayu secara dalam talian. Implikasi kajian ini ialah guru-guru perlu mempelbagaikan kaedah PdP dalam talian supaya penglibatan murid adalah tinggi dan positif.

Kata Kunci: Kaedah pengajaran dalam talian; pengajaran dan pembelajaran di rumah; penglibatan murid

ABSTRACT

All teachers faced the implementation of new norm teaching throughout the period of the Movement Control Order (PKP) as a result of the COVID-19 Pandemic outbreak. Changing patterns of conventional education teaching requires teachers to master the Malay vote and online teaching methods effectively. This study aims to review the involvement of pupils in the Teaching and Learning Malay Language online from the perception of Malay Language teachers. This qualitative study involving three teachers who teach Malay Language in three

primary schools in urban areas. Interview data was analyzed thematically. The findings of the study have shown that these diverse teaching methods have influenced the involvement of pupils very encouragingly in terms of student attendance rates, assignment delivery, pupils' motivation and student behavior as a whole. Students participate actively in learning Malay Language is measured from the presence of the public, high-percentage passing tasks, motivation and positive behaviours during the session Teaching and Learning Malay Language online. The implication of this study is that teachers need to diversify online Teaching and Learning methods so that pupils engagement is high and positive.

Keywords: *Online teaching method; home teaching and learning; student engagement*

PENGENALAN

Pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) yang dilaksanakan oleh kerajaan telah menyebabkan semua institusi pendidikan termasuk sekolah ditutup bagi menghalang penularan wabak COVID-19. Hal ini telah menyebabkan Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) mengeluarkan arahan agar pengajaran dan pembelajaran (PdP) yang selama ini dijalankan secara bersemuka diubah kepada pengajaran dan pembelajaran di rumah (PdPR) yang menggunakan kemudahan Teknologi Maklumat dan Komunikasi (TMK) sebagai penghubung antara guru dan murid dalam proses penyampaian ilmu. Menurut Losius et al. (2020), pelaksanaan PdP secara maya atau dalam talian dilaksanakan sebagai alternatif kepada sistem pembelajaran secara konvensional yang tidak dapat memenuhi tuntutan pendidikan sepanjang penguatkuasaan PKP.

Kaedah pengajaran dalam talian merupakan kaedah pengajaran norma baharu yang perlu dikuasai oleh guru-guru bagi memastikan kelancaran proses PdP yang dilaksanakan. Selain itu, situasi Pandemik Covid 19 yang tidak menentu ini juga telah mengubah persepsi guru-guru dan murid-murid tentang kaedah pengajaran dalam talian. Menurut Muniroh et al. (2020), teknologi perlu menjadi teman setia sebagai alat bantu bagi proses pengajaran masa kini dan pendedahan kepada teknik-teknik tertentu dalam pengajaran secara maya perlu dipelajari supaya ilmu mudah disampaikan dan difahami oleh para pelajar.

Terdapat dua kaedah pembelajaran dalam talian, iaitu PdP segerak yang menggunakan aplikasi *Google Meet, Microsoft Team, Youtube Live, Facebook Live, Zoom* dan lain-lain manakala bagi kaedah pembelajaran dalam talian kedua ialah PdP tidak segerak yang menggunakan aplikasi seperti *Global Open Access Learning System (GOALS), Whatsapp, Telegram, Google Classroom* dan sebagainya (USIM 2020). Namun begitu, PdP dalam talian tidak akan berjaya sekiranya tidak mendapat kerjasama daripada murid-murid. Menurut Presiden Ikatan Guru-Guru Muslim Malaysia (i-Guru), iaitu Mohd Azizee Hassan (Berita Harian 2020), pelaksanaan PdP dalam talian kurang mendapat sambutan dengan peratusan kehadiran hanya sekitar 20 peratus hingga 30 peratus sahaja.

Nur Izzati Hazwani (2021) menyatakan kehadiran kelas secara virtual (maya) membuatkan murid-murid kurang fokus ketika sesi pembelajaran, ditambah lagi dengan suasana persekitaran yang tidak memberangsangkan kerana kurangnya sokongan daripada ibu bapa, capaian internet yang lemah dan kekurangan gajet untuk digunakan oleh anak-anak. Kenyataan ini disokong oleh Mahizer (Berita Harian 2020) yang menyatakan faktor penyumbang kepada hilang tumpuan murid-murid ialah persekitaran di rumah yang tidak sesuai untuk pembelajaran, bahan pembelajaran tidak menarik, masalah capaian internet, kegagalan peralatan teknologi yang digunakan, penjadualan tidak sesuai, kurang sokongan ibu bapa dan murid-murid yang lemah dalam mata pelajaran

PERNYATAAN MASALAH

Norma baharu pendidikan memerlukan warga pendidik berubah sepenuhnya daripada kaedah pengajaran tradisional kepada kaedah pengajaran dalam talian. Menurut Suzlina Hilwani dan Jamaludin (2015), teknologi maklumat berfungsi sebagai nadi penggerak dalam mewujudkan perubahan positif yang boleh mempelbagaikan kaedah PdP oleh guru. Bagi memastikan guru-guru boleh beradaptasi dengan kaedah pengajaran berasaskan digital, maka KPM telah menyediakan pelbagai kursus bagi memastikan guru-guru dapat menambah kemahiran TMK yang boleh digunakan dalam memantapkan

kaedah pengajaran dalam talian serta membina bahan pengajaran berasaskan teknologi. Namun begitu, dapatan kajian Johari dan Siti Norazlina (2010) menunjukkan terdapat segelintir guru yang masih belum menguasai kemahiran TMK. Dapatan yang sama turut diperolehi daripada kajian Siti Nurbaizura dan Nurfaradilla (2020) yang mendapati guru-guru kurang pengetahuan dan kemahiran dalam melaksanakan PdP dalam talian serta tidak mahir dalam penggunaan platform pendidikan dalam talian.

Menurut Fullan dalam buku *The New Meaning of Educational Change*, perlunya tindakan penyesuaian dalam sistem pendidikan apabila berlaku bencana atau wabak (Fahmi 2021). Dalam tempoh PKP ini, guru-guru perlu bertindak lebih proaktif dalam mempelbagaikan kaedah pengajaran dalam talian bagi memastikan proses PdP dapat dilaksanakan dengan lebih berkesan. Menurut Fenny et al. (2021), kaedah PdP yang biasa dijalankan oleh guru-guru di sekolah terpaksa diubah atau disesuaikan mengikut fungsi aplikasi TMK yang dikendalikan. Guru-guru perlulah mempelbagaikan kaedah pengajaran dengan menggunakan pelbagai aplikasi yang menarik seperti *Quizizz*, *Kahoot*, *Wordwall* dan lain-lain. Namun begitu, hasil kajian yang dilaksanakan oleh Fakulti Pendidikan Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) yang diketuai oleh Prof. Madya Dr. Azlin Norhaini mendapati sebanyak 40 peratus hingga 50 peratus guru sahaja yang mahir mempelbagaikan pengajaran secara dalam talian. Kajian juga menunjukkan kaedah pengajaran yang digunakan guru kurang berkesan kerana kurang selari dengan tahap kebolehan dan pembelajaran murid-murid (Utusan Borneo 2021).

Selain itu, pengajaran dalam talian bukan sahaja cabaran kepada guru-guru di kawasan luar bandar, namun ia juga merupakan cabaran kepada guru-guru yang berada di kawasan bandar bagi memastikan murid-murid sentiasa bersemangat dan fokus sepanjang pelaksanaan PdP dalam talian. Berdasarkan kajian yang dijalankan oleh Siti Balqis dan Muniroh (2020), terdapat segelintir murid yang masih belum bersedia untuk meneruskan pembelajaran dalam talian disebabkan capaian internet yang tidak memuaskan dan murid-murid belum bersedia dari segi fizikal dan mental. Dapatan kajian ini selari dengan dapatan kajian Nor Aidawati dan Mazidah (2021) yang menunjukkan kesediaan murid-murid dalam pembelajaran secara dalam talian berada pada tahap sederhana.

Jika di dalam bilik darjah, guru-guru boleh memantau dan mengenal pasti penglibatan murid-murid semasa PdP, hal ini berbeza dengan pengajaran yang dilaksanakan secara dalam talian didapati agak sukar untuk guru-guru memantau perjalanan kelas tersebut. Tidak dinafikan semasa sesi PdP yang dijalankan di bilik darjah, terdapat segelintir murid-murid yang tidak menumpukan perhatian ketika guru mengajar dan perkara yang sama turut terjadi ketika pelaksanaan pengajaran dalam talian. Kisah seorang guru iaitu Mustakim Bajoori yang tular gara-gara tidak ada seorang pun murid yang menyertai sesi pembelajaran dalam talian telah mengundang rasa kecewa guru tersebut (Sofea Susan 2020).

Menurut Tamilmullai dan Salini (2021), terdapat segelintir murid yang tidak menyiapkan kerja tetapi menghadiri kelas PdP dalam talian dan ada juga murid-murid yang menghadapi masalah kehadiran dalam kelas PdP dalam talian yang dijalankan terutamanya murid-murid yang lemah dalam pelajaran. Oleh itu, pengkaji berhasrat untuk menjalankan kajian tentang kaedah pengajaran dalam talian guru Bahasa Melayu dan pelibatan murid di sekolah kebangsaan kawasan bandar sepanjang tempoh PKP. Hal ini demikian, berikutan kebanyakan kajian lepas berkaitan cabaran PdP dalam talian adalah lebih berfokus kepada masalah guru-guru dan murid-murid yang berada di kawasan luar bandar seperti dalam kajian yang telah dilaksanakan oleh Tamilmullai dan Salini (2021), Abdul Aziz dan Aida Zuraina (2020) dan Buja et al. (2020) yang telah mengenal pasti beberapa kekangan yang dihadapi oleh murid-murid di kawasan luar bandar.

OBJEKTIF KAJIAN

Tujuan utama kajian ini adalah untuk mengenal pasti kaedah pengajaran dalam talian guru Bahasa Melayu dan Penglibatan murid-murid sekolah kebangsaan di kawasan bandar sepanjang tempoh PKP. Secara khusus, objektif kajian ini adalah untuk:

1. Meninjau Pelibatan murid-murid sekolah kebangsaan di kawasan bandar mengikuti PdP dalam talian bagi mata pelajaran Bahasa Melayu sepanjang tempoh PKP.

KEPENTINGAN KAJIAN

PIHAK PENTADBIR SEKOLAH, JABATAN PELAJARAN DAN KEMENTERIAN PENDIDIKAN

Hasil dapatan kajian ini dapat memberi gambaran yang lebih jelas tentang kaedah pengajaran dalam talian yang digunakan oleh guru-guru Bahasa Melayu di sekolah kebangsaan kawasan bandar. Dapatan kajian ini juga mampu memberikan gambaran tentang situasi sebenar Pelibatan murid-murid dalam PdP secara dalam talian semasa tempoh PKP. Hal yang demikian, langkah-langkah yang proaktif dapat diambil bagi membantu guru dan murid bagi mengatasi segala kekurangan dan menjadikan segala kelebihan yang dikenal pasti dalam kajian ini sebagai rujukan dan panduan kepada pihak yang berkenaan.

GURU-GURU BAHASA MELAYU

Perubahan norma pendidikan sepanjang tempoh PKP telah memberi satu kesedaran kepada guru-guru tentang kepentingan teknologi maklumat dan komunikasi dalam PdP. Situasi ini merupakan waktu terbaik bagi guru-guru Bahasa Melayu yang selesa dengan kaedah pengajaran lama untuk mengubah corak dan gaya pengajaran daripada kaedah konvensional kepada kaedah pengajaran beradaptasikan teknologi seiring dengan pembelajaran abad ke-21 yang lebih memfokuskan aplikasi teknologi maklumat. Hasil kajian ini dapat memberi input bermanfaat kepada guru-guru bagi mempelajari kaedah pengajaran dalam talian yang sesuai agar PdP dalam talian yang dilaksanakan lebih menarik dan efektif.

BAKAL PENKAJI

Kajian ini dapat dijadikan rujukan dan panduan kepada bakal pengkaji untuk menjalankan kajian mereka bagi mendapatkan maklumat tentang kaedah pengajaran guru dan pelibatan murid-murid dalam PdP dalam talian semasa tempoh PKP dan seterusnya dapat menjalankan kajian yang lebih terperinci bagi memenuhi kekurangan dalam kajian ini. Secara kesimpulannya, kajian yang dilaksanakan ini diharap dapat memberi gambaran secara langsung tentang beberapa kaedah pengajaran dalam talian yang digunakan guru dalam melaksanakan PdP dalam talian serta pelibatan murid-murid dalam PdP secara dalam talian dari pelbagai aspek seperti kehadiran, tingkah laku, motivasi dan penghantaran tugas agar dapat memberi impak kepada warga pendidik bagi memastikan PdP dalam talian dilaksanakan dengan berkesan.

KAJIAN BERKAITAN PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN DALAM TALIAN

Sektor pendidikan merupakan sektor yang terjejas sejak negara melaksanakan PKP bagi membendung penularan wabak COVID-19. Pelaksanaan PKP telah menyaksikan penutupan semua institusi pendidikan daripada peringkat tinggi hinggalah peringkat rendah. Buat para pendidik, guru-guru secara khususnya terpaksa berhadapan dengan norma baharu, iaitu budaya pengajaran secara maya (Suhaidah 2020). Suka atau tidak, pendekatan PdP dilihat sebagai pendekatan terbaik yang banyak membantu guru-guru dan murid-murid untuk meneruskan sesi PdP dalam waktu pandemik ini. Menurut Mohd Fairuz et al. (2020), situasi Pandemik COVID-19 telah menjadi “*push factor*” kepada golongan pendidik untuk meningkatkan pengetahuan dalam melaksanakan pembelajaran dalam talian. Oleh itu, guru-guru diharap akan terus mengadaptasikan diri dan melaksanakan sesi PdP seperti biasa menerusi pelbagai platform yang signifikan dalam mewujudkan interaksi semasa PdP dalam talian dilaksanakan seperti *Google Classroom, Telegram, Zoom, Webex, Microsoft Team* dan *Google Meet*.

Namun begitu, cabaran utama kepada guru-guru dalam pelaksanaan PdP secara maya ialah dalam menggunakan platform digital dan teknologi yang ada (Hasliza 2016). Kementerian Pendidikan Malaysia telah mengeluarkan garis panduan yang memperincikan peranan dan tanggungjawab pentadbir, guru, ibu bapa dan murid-murid untuk memastikan penyampaian PdP yang berkesan. Selain itu, sikap guru juga memainkan peranan penting bagi memastikan teknologi maklumat yang digunakan secara efektif dan mempengaruhi tahap keyakinan guru terhadap penggunaan komputer ketika

melaksanakan pengajaran secara dalam talian (Nur Hazirah dan Masayu 2020). Dapatan kajian Azhar dan Mohd Mahzan (2017), mendapati guru tidak menghadapi masalah menggunakan teknologi maklumat dan komunikasi, namun begitu mereka hanya menggunakannya dalam kerja-kerja pentadbiran dan pembinaan slaid *powerpoint* dan tidak mengaplikasikan teknologi dan komunikasi dengan lebih kreatif seperti membina perisian pendidikan, animasi dan multimedia. Begitu juga dengan kajian yang dijalankan oleh Noraini et al. (2010) mendapati guru yang mempunyai tahap efikasi sendiri komputer yang tinggi lebih suka mengintegrasikan TMK dalam PdP berbanding guru yang mempunyai tahap efikasi sendiri komputer yang rendah.

Platform untuk menjalankan pembelajaran dalam talian terlalu banyak, namun untuk melaksanakannya tidak semudah yang disangka. Menurut Nor Fauziana (2020), kaedah PdP secara dalam talian menuntut komitmen dan kerjasama daripada semua pihak terutamanya dari segi pengetahuan dan kemahiran berkaitan teknologi maklumat demi kelangsungan proses PdP norma baharu pelajar. Dapatan kajian Losius (2020) mendapati sebanyak 29 peratus guru masih belum mahir mengendalikan pembelajaran dalam talian berpunca daripada kurang mahir menggunakan aplikasi TMK. Hal ini perlu diambil berat kerana tahap pengetahuan guru dalam teknologi amat penting dalam memastikan PdP dalam talian berjalan lancar dan menarik minat murid untuk menjalani proses PdP yang dijalankan oleh guru semasa tempoh PKP (Nur Hazirah dan Masayu 2020). Tahap kesediaan pelajar untuk menghadapi PdP dalam talian amat diperlukan kerana mereka merupakan subjek utama dalam PdP yang dijalankan. Menurut Muniroh et al. (2020), walaupun guru-guru bersemangat menyediakan pelbagai bahan pengajaran, namun jika tiada penyertaan daripada murid-murid maka hasil pembelajaran atau objektif pembelajaran yang ingin dicapai tidak dapat disampaikan dengan sempurna.

Menurut Mohd Fairuz et al. (2020), murid-murid mempunyai keinginan yang tinggi terhadap pembelajaran, tetapi pelbagai halangan yang terjadi semasa proses PdP dalam talian seperti talian internet lemah, masalah peranti yang digunakan dan masa pembelajaran membantutkan proses pembelajaran mereka. Kekangan juga dihadapi oleh murid-murid apabila belum dapat menyesuaikan diri memasuki kelas dalam talian disebabkan suasana yang berbeza daripada kelas harian yang dijalankan secara bersemuka. Hasil dapatan kajian oleh Siti Azura (2021) menunjukkan antara halangan yang dihadapi pelajar dalam PdP dalam talian ialah capaian internet yang lemah, suasana persekitaran rumah yang tidak kondusif untuk pembelajaran, sukar untuk menyesuaikan diri dengan e-pembelajaran dan kualiti pengajaran guru ketika melaksanakan PdP dalam talian. Oleh itu, bagi menarik minat dan meningkatkan tahap pelibatan murid ketika proses PdP dalam talian, guru boleh menggunakan pelbagai kaedah pengajaran dalam talian di samping menyediakan bahan pembelajaran yang menarik dan sesuai, sama ada dalam bentuk video, lembaran kerja, animasi dan sebagainya.

Secara keseluruhannya, pandemik COVID-19 telah membawa satu kebiasaan baharu kepada dunia pendidikan. Menurut Muniroh et al. (2020), sistem pendidikan perlukan perubahan seiring dengan kebiasaan baharu dengan mencari tindakan dan penyelesaian yang kreatif yang diperlukan untuk berubah dan menyesuaikan diri dengan kebiasaan baharu ini. Justeru, guru-guru perlu bijak menangani sebarang isu secara berhemah dengan mengambil langkah proaktif bagi memastikan murid-murid tidak ketinggalan sepanjang proses PdP serta matlamat utama pembelajaran secara holistik dan inklusif tercapai (Mohamad Idham 2020).

METODOLOGI

Metodologi kajian adalah penting supaya penyelidikan yang dijalankan mempunyai kaedah yang paling sesuai dan berkesan dalam menjawab permasalahan kajian.

REKA BENTUK KAJIAN

Reka bentuk kajian adalah kerangka yang digunakan dalam sesebuah kajian bagi mengutip dan mengalisis data (Bryman 2008). Dalam kajian ini, reka bentuk kualitatif digunakan. Reka bentuk kajian kualitatif sesuai dengan kajian yang bersifat penerokaan (Crawford & Irving 2009). Secara terperinci, kajian ini bertujuan untuk meneroka secara lebih mendalam kaedah pengajaran dalam talian yang digunakan oleh guru-guru Bahasa Melayu sekolah rendah dan meninjau pelibatan murid-murid ketika

pembelajaran dalam talian sepanjang tempoh PKP. Rasional penggunaan kaedah kualitatif adalah untuk membantu mengumpul data secara lebih terperinci tentang kaedah pengajaran guru Bahasa Melayu dan bagaimana murid-murid mengadaptasikan pembelajaran norma baharu. Penglibatan murid-murid dalam pembelajaran secara dalam talian dapat diketahui melalui pemerhatian yang dilakukan oleh guru.

PEMILIHAN PESERTA KAJIAN

Dalam kajian ini, kaedah persampelan bertujuan digunakan supaya peserta kajian yang dipilih mempunyai ciri-ciri tertentu yang telah ditetapkan. Kaedah persampelan merupakan kaedah yang digunakan untuk mengelompokkan peserta kajian berdasarkan kriteria-kriteria tertentu yang ditetapkan dalam soalan kajian (Fenny et al. 2021). Dalam kajian kualitatif, bilangan peserta kajian adalah kecil serta dipilih untuk memperoleh maklumat bagi menjawab persoalan kajian. Peserta kajian yang dipilih dalam kajian ini dirujuk sebagai Guru Bahasa Melayu 1-GBM 1, GBM 2 dan GBM 3. Kesemua peserta kajian mempunyai ciri-ciri homogen. Ketiga-tiga GBM ini mengajar di tiga buah sekolah kebangsaan di kawasan zon Keramat, Kuala Lumpur. Lokasi ini dipilih kerana pengkaji ingin meninjau dan mengenal pasti cabaran serta kekangan pelibatan pembelajaran dalam talian yang dihadapi murid-murid di kawasan bandar. Menurut Fenny et al. (2021), peserta homogen merujuk kepada sekumpulan individu yang memiliki ciri-ciri persamaan. Dalam kajian ini juga, lima kriteria pemilihan peserta kajian ditetapkan, iaitu:

1. Guru opsyen Bahasa Melayu yang mengajar di sekolah kebangsaan di kawasan bandar.
2. Guru yang memiliki Ijazah Sarjana Muda yang diiktiraf oleh KPM.
3. Guru yang mempunyai pengalaman mengajar mata pelajaran Bahasa Melayu sekurang-kurangnya lima tahun.
4. Guru yang pernah melaksanakan PdP dalam talian semasa tempoh PKP.
5. Guru yang dipilih secara sukarela untuk melibatkan diri dalam kajian yang dijalankan.

KAEDAH PENGUMPULAN DATA DAN INSTRUMEN KAJIAN

Instrumen kajian adalah cara yang digunakan untuk mengumpul data. Menurut Noraini (2010), data merujuk kepada maklumat yang diperoleh pengkaji tentang subjek dan tema. Sesuatu instrumen boleh dipercayai jika instrumen berkenaan memberi dapatan yang konsisten setiap kali pengukuran dibuat. Dalam kajian ini, pengkaji menggunakan kaedah temu bual sebagai instrumen kajian. Kaedah temu bual merupakan instrumen utama yang digunakan dalam kajian ini. Kaedah temu bual dijalankan bertujuan untuk mengumpul maklumat daripada responden dalam bentuk lisan. Dalam hal ini, informasi diperoleh terus daripada informan. Meriam (1998) menyatakan terdapat tiga jenis temu bual, iaitu temu bual berstruktur, temu bual separa struktur dan temu bual tidak berstruktur. Dalam kajian ini, kaedah temu bual separa struktur yang bersifat fleksibel digunakan. Keadaan ini membolehkan informan menghuraikan maklumat yang difikirkan sesuai kepada pengkaji. Bagi kajian ini, temu bual dilaksanakan secara dalam talian, iaitu menggunakan aplikasi *Google Meet* disebabkan pelaksanaan PKP. Temu bual yang dijalankan bertujuan untuk mengumpul maklumat mengenai persepsi GBM terhadap pelibatan murid sepanjang sesi PdP dalam talian. Soalan temu bual dibina dahulu sebelum protokol temu bual dijalankan secara dalam talian. Soalan yang dibina dibahagikan kepada dua konstruk, iaitu Konstruk A berkaitan dengan demografi informan, iaitu jantina, umur, tahap pendidikan dan pengalaman mengajar. Konstruk B pula berkaitan dengan penglibatan murid sepanjang pelaksanaan PdP dalam talian daripada persepsi GBM yang terdiri daripada 6 item soalan seperti berikut:

1. Bagaimanakah penglibatan murid- murid sepanjang PdP dalam talian dilaksanakan?
2. Bagaimana pula dengan ketepatan masa sewaktu menghadiri kelas yang dijalankan?
3. Adakah murid-murid terlibat sehingga selesai PdP dijalankan?
4. Sepanjang cikgu menjalankan PdP dalam talian, adakah murid-murid memberi kerjasama dalam penghantaran tugas yang diberikan?
5. Pada pandangan cikgu, bagaimanakah motivasi murid-murid sepanjang cikgu melaksanakan PdP dalam talian?

6. Adakah terdapat perbezaan tingkahlaku murid-murid antara PdP secara bersemuka dan PdP dalam talian?

ANALISIS DATA

Analisis data adalah berdasarkan objektif kajian yang telah ditetapkan. Dalam kajian ini, transkripsi temu bual didengar semula melalui rakaman temu bual yang dijalankan menggunakan aplikasi *Google Meet*. Data temu bual ditranskripsikan ke dalam komputer menggunakan perisian *Microsoft Word*. Selepas itu, data temu bual dikategorikan kepada tema dan subtema hasil daripada transkripsi temu bual tersebut sebelum aktiviti pelaporan hasil dapatan kajian dibuat.

DAPATAN KAJIAN

Kajian ini dijalankan bertujuan untuk meneroka pelibatan murid mengikuti pengajaran dalam talian Bahasa Melayu sepanjang tempoh PKP.

DEMOGRAFI PESERTA KAJIAN

Berdasarkan Jadual 1, peserta kajian terdiri daripada tiga orang guru bahasa Melayu yang berlainan jantina, iaitu seorang guru lelaki dan dua orang guru perempuan. Setiap peserta kajian dilabelkan dengan kod yang terdiri daripada Guru Bahasa Melayu 1 (GBM1), Guru Bahasa Melayu 2 (GBM2) dan Guru Bahasa Melayu 3 (GBM3). GBM1 merupakan seorang guru lelaki yang berumur 30 tahun dan mempunyai pengalaman mengajar bahasa Melayu selama 6 tahun. GBM2 pula merupakan seorang guru perempuan yang berumur 30 tahun. Peserta ini juga mempunyai pengalaman mengajar bahasa Melayu selama 6 tahun bermula dari tahun pertama mengajar. Peserta kajian seterusnya pula merupakan seorang guru perempuan yang berumur 32 tahun dan mempunyai pengalaman mengajar bahasa Melayu selama 8 tahun. Kesemua peserta kajian ini mempunyai tahap pendidikan Ijazah Sarjana Muda Perguruan dalam bidang pengkhususan bahasa Melayu. Subjek Bahasa Melayu merupakan subjek utama yang diajar di sekolah sejak awal perkhidmatan mereka sebagai seorang guru.

Jadual 1. Profil peserta kajian

Kod Peserta Kajian	GBM1	GBM2	GBM3
Jantina	Lelaki	Perempuan	Perempuan
Umur	30 tahun	30 tahun	32 tahun
Tahap pendidikan	Ijazah sarjana muda	Ijazah sarjana muda	Ijazah sarjana muda
Pengalaman mengajar	6 tahun	6 tahun	8 tahun

Penglibatan Murid-Murid Sekolah Kebangsaan di Kawasan Bandar Mengikuti PdP dalam Talian bagi Mata Pelajaran Bahasa Melayu Sepanjang Tempoh PKP 3.0

Hasil analisis dapatan temu bual ini adalah untuk menjawab objektif kajian. Hasil kajian menunjukkan terdapat empat tema utama yang menunjukkan pelibatan murid mengikuti PdP Bahasa Melayu dalam talian, iaitu kehadiran murid, penghantaran tugas, motivasi murid dan tingkah laku murid.

Analisis Kadar Kehadiran Murid

Jadual 2. Kadar kehadiran murid

GBM/Minggu	Kadar Kehadiran Murid				Jumlah (%)
	1	2	3	4	
GBM 1	29/36	30/36	29/36	30/36	82
GBM 2	26/29	26/29	27/29	29/29	93
GBM 3	25/25	25/25	25/25	25/25	100

Merujuk Jadual 2, kadar kehadiran murid mengikuti PdP Bahasa Melayu dalam talian sepanjang tempoh PKP sebanyak 4 kali pertemuan dalam sebulan telah direkodkan bagi ketiga-tiga orang guru Bahasa Melayu. Hasil dapatan menunjukkan kadar kehadiran murid semakin baik dan amat memberangsangkan. Murid-murid dapat hadir mengikut masa yang ditetapkan sehingga tamat sesi pengajaran kecuali murid-murid yang mengalami masalah teknikal tidak dapat mengikuti pengajaran dengan lancar. GBM1 menyatakan bahawa peratus kehadiran murid semasa PdPR 3.0 ini semakin meningkat daripada PdPR yang sebelumnya. Hasil dapatan menunjukkan kehadiran murid GBM1 sebanyak 82 peratus. Kehadiran murid juga konsisten dan menyeluruh telah memberi semangat kepada guru untuk merancang pengajaran dalam talian dengan lebih menarik dan berkesan.

- *Kalau ikutkan untuk PdPR 3.0, kehadiran ataupun pelibatan murid secara keseluruhan dalam kelas saya mengajar 2 kelas, tahun 6 satu, tahun 5 satu. Kehadiran murid tu lebih kurang dalam 70 ke 80 peratus. Kehadiran yang konsisten, contohnya kalau kelas tahun 6 ada 30 orang murid pada pengajaran hari ini, jumlah keesokannya juga sama 30 orang murid hadir (GBM1/TB).*

GBM2 pula menyatakan kadar kehadiran murid agak menyeluruh dan ada murid yang tidak dapat menyertai kelas *Google Meet* disebabkan mempunyai masalah peribadi. Dapatan menunjukkan kehadiran murid GBM2 sebanyak 93 peratus.

- *...memang kehadiran dalam...26 daripada 29 orang murid, tapi adala sorang dua yang tak boleh masuk sebab dia ada masalah (GBM2/TB)*

Berbeza dengan hasil dapatan daripada GBM3 yang menyatakan kehadiran murid-muridnya 100 peratus kerana keberkesanan pentadbiran mereka dalam memastikan kehadiran murid secara menyeluruh dalam pengajaran dalam talian.

- *...memang kalau kata murid tu 25 orang biasanya memang 25 orang akan ada dalam kelas...ok saya rasa dia sebab dari peranan pentadbir, peranan guru kelas...ketua kelas dalam tu (GBM3/TB)*

Ketiga- tiga peserta kajian juga menyatakan murid-murid dapat menyertai pengajaran dalam talian pada waktu yang tepat dan kebanyakannya murid sudah menunggu kedatangan guru kerana guru telah memaklumkan pautan kelas dengan lebih awal sebelum pengajaran dimulakan.

- *Murid masuk tempoh waktu yang tepat dan tempoh pengajaran itu pun berlangsung dalam tempoh masa yang ditetapkan contohnya dalam 1 jam dan selepas 1 jam tu kita akan tamatkan (GBM1/TB)*
- *Murid akan tunggu saya. Kalau dia tak da kelas lain memang murid on time... 80% tu saya boleh kata murid on time. (GBM2/TB)*
- *Basanya lebih daripada separuh dah masuk, kalau saya kata saya nak bagi Google Meet tu...30 minit awal, 30 minit tu dia dah masuk awal (ketawa kecil) diaorang dah duduk diam-diam dalam tu kan (GBM3/TB)*

Hasil dapatan ini menunjukkan murid-murid sangat bersedia dan berminat untuk mengikuti pengajaran guru secara dalam talian. Peratus kadar kehadiran murid semakin meningkat kerana murid-murid sudah dapat memahami corak pengajaran norma baharu serta membiasakan diri dalam proses pengajaran terkini. Guru juga memainkan peranan yang penting dengan memastikan kaedah pengajaran yang digunakan mampu mempengaruhi kadar kehadiran murid-murid secara menyeluruh.

Analisis Penghantaran Tugas

Jadual 3. Kadar penghantaran tugas

GBM/Minggu	Penghantaran Tugas				Jumlah (%)	Kadar Kehadiran Murid
	1	2	3	4		Jumlah (%)
GBM 1	30/36	33/36	30/36	32/36	86	82
GBM 2	27/29	25/29	27/29	27/29	91	93
GBM 3	24/25	24/25	25/25	24/25	97	100

Berdasarkan Jadual 3, penghantaran tugas murid menunjukkan perubahan yang positif dan mendapat peratus yang sangat baik. Namun terdapat sedikit perbezaan peratus antara kadar penghantaran tugas dengan kadar kehadiran murid. Hal ini disebabkan oleh beberapa kekangan dan masalah teknikal yang dihadapi oleh murid-murid seperti ada murid-murid yang mengikuti kelas dalam talian tetapi tidak menghantar tugas dan ada juga murid-murid yang tidak mengikuti kelas dalam talian tetapi dapat menyiapkan tugas yang diberikan guru.

Analisis hasil dapatan menunjukkan penghantaran tugas murid GBM1 sebanyak 86 peratus dan peratus penghantaran tugas lebih tinggi berbanding kehadiran murid. Hal ini disebabkan murid yang tidak mengikuti kelas dalam talian masih mengikuti pembelajaran secara luar talian dan menghantar tugas yang diberikan. Penghantaran tugas murid mendapat kerjasama yang memberangsangkan dan baik walaupun terdapat beberapa cabaran dan masalah teknikal berkaitan dengan tempoh masa penghantaran yang akan menjejaskan penghantaran tugas murid.

- *Walaupun contohnya dalam satu kelas ada yang tidak masuk, saya akan rakam pengajaran dalam talian saya. Mereka akan ikut pengajaran itu secara rakaman, kemudian mereka akan lakukan tugas melalui bahan yang saya sediakan, kebiasaannya 2 ke 3 orang murid yang memang dia akan ikuti kelas saya tu pada waktu malam kerana ketiadaan peranti dan mereka hanya gunakan peranti itu selepas ibu dan bapa mereka pulang dari kerja (GBM1/TB)*
- *Ok...dalam penghantaran tugas itu, kerjasama amat memberangsangkan dan baik cuma pada awal PdPR 3.0 dulu contohnya, saya tetapkan pengajaran hari ini ada tugas dan perlu dihantar keesokan harinya, tetapi bila ditetapkan sebegini, hasilnya tidak berapa baik kerana apabila kita minta maklum balas daripada murid, saya mendapati mereka ada kekangan peranti. Apabila mereka ada kekangan peranti mereka ada masa yang terhad untuk melaksanakan tugas dan sebagainya. Jadi bagaimana cara nak atasi, kita akan panjangkan tugas itu (GBM1/TB)*

GBM2 pula mengatakan penghantaran tugas murid-murid memberangsangkan sebanyak 91 peratus dan dapat diselia dengan baik kerana beliau menggunakan *Padlet* yang boleh merekod penghantaran tugas dengan sistematik. GBM2 sering melakukan tugas secara langsung semasa proses pengajaran. Oleh itu, murid-murid tiada masalah yang ketara untuk menghantar tugas yang diberikan. Peratus penghantaran tugas dengan kadar kehadiran murid-murid juga didapati tidak sama kerana terdapat murid-murid yang mengikuti pembelajaran dalam talian tidak menghantar tugas kerana sikap murid-murid sendiri.

- *Selepas tugas yang diberi, saya bagi dalam 1 jam dan saya akan semak hasil tugas murid dalam Padlet...lebih daripada 80% tu memang buatlah kerja dan menghantar tugas. Maksudnya murid ini masuk kelas online tapi bila suruh buat kerja rumah dia tak nak buat pulak...ada jugak yang macam tu. Dia tak semua yang budak yang masuk Google Meet masa kita mengajar memang kehadiran dalam 25..26 daripada 29 tapi apabila penghantaran tugas, saya boleh tahu siapa yang buat dengan tak boleh buat sebab saya dah senaraikan (GBM2/TB).*

Hasil dapatan temu bual menunjukkan sebanyak 95 peratus penghantaran tugas murid GBM3 dan beliau mendapati terdapat beberapa orang murid-murid yang sama tidak menghantar tugas dan guru tidak menetapkan tempoh masa penghantaran tugas. Guru juga mendapati murid-murid yang

bermasalah dalam penghantaran tugas ini mempunyai masalah peribadi kerana semasa proses pengajaran dalam talian murid-murid tersebut dapat memberikan maklum balas dengan baik.

- *Murid yang sama la biasanya memang tak hantar... saya bagi je...tiada due date. Tapi saya melihat mereka ini ada adik-beradik yang lain...kadang-kadang saya tahu murid ni selalu tak hantar. Saya akan panggil dia untuk jawab soalan semasa pengajaran bersemuka dalam talian...dia berikan respon...maksudnya mungkin ada masalah peribadi yang lain (GBM3/TB).*

Motivasi Murid- Murid

Motivasi murid-murid memainkan peranan dalam merangsang pelibatan murid secara menyeluruh dalam aktiviti pengajaran yang dirancang oleh guru. Guru Bahasa Melayu perlu bijak memilih kaedah pengajaran dalam talian yang interaktif dan terkini supaya murid-murid tidak bosan dan dapat memberi maklum balas dengan baik. GBM1 mengatakan tahap motivasi murid-muridnya berada dalam keadaan semakin baik kerana mereka sudah menyesuaikan diri dan belajar dengan pengalaman PdPR yang lepas.

- *Secara keseluruhannya untuk PdPR 3.0, saya letak skala 4 daripada 5 terhadap motivasi murid kerana mereka dah belajar daripada PdPR 1.0, 2.0...kemudian yang kedua saya melihat contoh saya sendiri supaya dapat mempelbagaikan bahan-bahan pengajaran tidak berfokuskan kepada satu kaedah dan saya akan cuba sedaya upaya mewujudkan pembelajaran dua hala bagi meningkatkan tahap motivasi murid (GBM1/TB).*

GBM1 juga telah menggunakan aplikasi dalam talian untuk meningkatkan motivasi murid-murid memberi tumpuan sepenuhnya semasa pengajaran dalam talian seperti *Decision Roulette*

- *Jadi saya ada gunakan contohnya aplikasi untuk memastikan pengajaran itu berjalan dengan baik iaitu saya gunakan *Decision Roulette*. *Decision Roulette* ini adalah satu aplikasi dalam android berupa dalam bentuk roda, kita akan lihat roda berpusing dan nama siapa yang akan naik...murid itulah yang akan berpeluang untuk aaa membaca (GBM1/TB).*

GBM2 mendapati murid-murid semakin bersemangat mengikuti pengajaran dalam talian kerana guru mengaplikasikan pelbagai aplikasi yang terkini dalam aktiviti pembelajaran murid-murid serta merangsang tahap motivasi murid-murid dengan berkesan. Kepelbagaian aplikasi yang digunakan dapat menyuntik motivasi murid-murid melibatkan diri dengan aktif untuk mencuba sesuatu perkara yang baharu. Contohnya:

- *Bila kita gunakan sesuatu aplikasi atau pun sesuatu perkara yang baharu. Murid lagi rasa bersemangat la belajar walaupun dia sebenarnya kalau kat sekolah saya tengok dia tak minat belajar. Tetapi semasa pengajaran dalam talian apabila saya menggunakan aplikasi *Padlet* iaitu pembelajaran yang berunsurkan permainan, dia berminat melibatkan diri dan memberi kerjasama. Dia akan buat ayat tu dengan bagus (GBM2/TB).*

Dapatan temu bual GBM3 menunjukkan bahawa guru sangat berpuas hati dengan tahap motivasi murid-murid kerana mereka telah memahami corak pengajaran yang menggunakan pelbagai aplikasi dan kaedah pengajaran yang interaktif berkonsepkan permainan. Murid GBM3 sangat bermotivasi apabila guru menggunakan kaedah gamifikasi dalam pembelajaran. Konsep permainan dalam pembelajaran ini mampu mempengaruhi motivasi luaran dan dalaman murid-murid agar sentiasa memberi tumpuan semasa pengajaran dalam talian. Hal ini kerana GBM3 juga menggunakan kaedah gamifikasi ini sebagai ganjaran bagi murid-murid jika mereka dapat memberi tumpuan sepenuhnya semasa guru mengajar. Secara tidak langsung, tingkah laku murid-murid terkawal di samping motivasi belajar murid-murid meningkat semasa pengajaran secara bersemuka.

- *Bagi saya secara peribadi alhamdulillah memang semakin baik...mereka dah tahu rentak kita, sudah tahu cikgu Fatin ini dah kata dah...kalau baik cikgu akan bagi *Quizizz*. Ada beza la kalau kita buat *Quizizz* tu mereka semua akan buat (GBM3/TB).*

GBM3 juga menggunakan aplikasi *timer* sebagai dorongan untuk murid menyiapkan tugas semasa pengajaran berlangsung. Contohnya:

- *Saya gunakan aplikasi timer...yang ni pun permainan jugak lah kan (ketawa kecil) contohnya macam ni kan...10 saat je cikgu bagi untuk awak siapakan tugas... selepas 10 saat benda ni berbunyi semua orang berhenti buat latihan Live Worksheet tu...ok bila dah siap...ada bunyi ini lah... (GBM3/TB).*

Selain itu, GBM3 menggunakan aplikasi *Wheel of Names* untuk memastikan murid-murid memberi tumpuan dan melibatkan diri secara aktif dalam aktiviti pembelajaran dalam talian.

- *Satu lagi untuk nampak dia lebih responsif ataupun berikan respon saya akan gunakan roda ni lah, ni saya paparkan sekarang kan? Ok roda ini... nama dia Wheel of Names...ok yang ni saya gunakan untuk panggil murid...jadi bila contoh saya putar sahaja... kita akan panggil murid lah. Maksudnya murid semua akan tertumpu kepada roda ni untuk jawab soalan... kita akan panggil murid dengan cara ni (GBM3/TB).*

Motivasi belajar murid-murid juga dapat ditingkatkan dengan memberi penghargaan kepada murid-murid seperti yang dilakukan oleh GBM3 dengan memberi tepukan kepada murid-murid yang dapat menjawab soalan dengan betul menggunakan *classroom soundboard* dalam *ESL Kids Game*. Murid-murid seronok dan bersemangat untuk menjawab soalan atau memberi pandangan.

- *...unsur penghargaan contohnya murid dapat jawab dengan betul saya akan gunakan ESL Kids Game ni ada classroom soundboard ok...bila murid jawab betul saya akan bagikan tepukan lah...boleh dengar tak... (GBM3/TB).*

GBM3 mempunyai tarikan sendiri dengan mempelbagaikan karakter guru menggunakan aplikasi *Snapcamera* sebelum mula pengajaran (set induksi) atau pada bahagian penutup pengajaran. Aplikasi ini untuk mampu menarik minat murid-murid serta mewujudkan suasana pengajaran yang menyeronokkan.

- *Ini pun saya guna kadang-kadang untuk habiskan...(ketawa kecil) saya jadi potato...tengok gambar profile saya...Ini snapcamera... ini saja lah kadang-kadang saya tukar karakter ke apa kan...bila saya masuk kelas jadi kentang... cikgu sudah jadi kentang (ketawa kecil) saja nak seronok...diaorang akan tengok lah (ketawa kecil) (GBM3/TB).*

Secara keseluruhannya, hasil temubual mendapati tahap motivasi murid-murid semakin meningkat dan positif kerana guru memainkan peranan dalam memilih kaedah pengajaran dalam talian yang sesuai dengan minat murid-murid. Di samping itu, ketiga-tiga guru Bahasa Melayu ini sangat kreatif menggunakan aplikasi-aplikasi dalam talian yang terkini dan interaktif yang dapat mempengaruhi motivasi belajar murid-murid secara berterusan.

Tingkah Laku

Hasil dapatan temu bual daripada ketiga-tiga orang guru Bahasa Melayu ini menunjukkan bahawa murid-murid mengalami perubahan tingkah laku yang positif semasa mengikuti pengajaran Bahasa Melayu dalam talian. Menurut GBM1, terdapat muridnya yang pasif di dalam kelas telah berani menonjolkan diri semasa aktiviti pengajaran dalam talian.

- *Secara bersemuka di dalam kelas murid ni agak pasif, contohnya apabila kita beri peluang untuk membaca dan sebagainya suara mereka agak perlahan tetapi apabila pembelajaran secara dalam talian. Murid ni ada keyakinan diri untuk membaca dengan baik dan jelas kerana tidak berhadapan dengan ramai orang (GBM1/TB).*

GBM2 juga mendapati perubahan tingkah laku yang sama terhadap murid-muridnya yang pasif berubah kepada tingkah laku yang positif semasa pengajaran dalam talian.

- *Hari itu akan ada buka sekolah kejap, dalam kelas dia sangat senyap dan pendiam je. Dia tak nak bergaul, tak nak tapi kalau kelas online, dia bagus. Maksudnya dia bagi kerjasama dalam aktiviti pembelajaran yang dijalankan (GBM2/TB).*

GBM3 pula menyatakan bahawa anak murid-murid yang diam dan pasif di dalam kelas berubah kepada tingkah laku yang sangat aktif kerana sangat seronok menggunakan kaedah gamifikasi, iaitu *Quizizz* yang diamalkan oleh guru semasa pengajaran dalam talian. Tingkah laku mereka sangat berbeza semasa di dalam kelas kesan daripada kaedah belajar sambil bermain yang digunakan.

- *Ada murid yang dalam kelas memang diam je tapi dalam Google Meet, mereka yang melompat-lompat...dalam kelas diam je...tak bercakap...dalam kelas main...dengan Quizizz kan saya boleh tengok diaorang...minta buka kamera kan...melompat-lompat (ketawa kecil) tapi sebenarnya dia murid yang pendiam (GBM3/TB).*

Secara keseluruhannya, hasil dapatan kajian mendapati guru-guru kajian amat proaktif merancang dan memilih kaedah pengajaran dalam talian yang bersesuaian dengan keperluan murid-murid bagi memastikan pelibatan murid-murid secara menyeluruh dan berkesan. Terdapat enam kaedah pengajaran yang telah dikenal pasti dan sering diadaptasikan oleh guru Bahasa Melayu, iaitu kaedah penyelesaian masalah, kaedah gamifikasi, kelas berbalik, pembelajaran berasaskan projek, pembelajaran kontekstual dan pembelajaran menggunakan modul. Kaedah yang digunakan oleh mereka memainkan peranan yang penting dalam mewujudkan persekitaran pembelajaran dalam talian yang bersifat interaktif dan dua hala antara guru dan murid-murid. Hal ini amat penting bagi memastikan pengajaran dalam talian guru-guru Bahasa Melayu tidak membosankan dan dapat mempengaruhi pelibatan murid secara aktif. Selain itu, dapatan kajian mendapati guru-guru Bahasa Melayu sangat kreatif dan mempunyai pengetahuan yang baik dengan menggunakan aplikasi-aplikasi yang terkini untuk digabungkan dalam kaedah pengajaran guru dengan berkesan.

Terdapat pelbagai aplikasi yang telah digunakan seperti *Padlet, Desmos, Quizizz, Kahoot, Live Worksheet, Wheels of Name, Decision Roulette, Snapcamera* dan sebagainya. Penggunaan kaedah dan aplikasi yang menarik telah digunakan oleh guru ini amat mempengaruhi pelibatan murid dalam mengikuti PdP dalam talian. Namun terdapat beberapa kekangan dan masalah teknikal yang tidak dapat dielakkan bagi memastikan penghantaran tugas murid-murid tidak keciciran. Penggunaan kaedah pengajaran yang sesuai dengan keperluan murid-murid membolehkan tahap motivasi murid-murid meningkat secara berterusan mengikut corak pengajaran dan pembelajaran norma baharu. Kaedah pengajaran yang interaktif dan pelbagai juga mampu mempengaruhi tingkah laku murid-murid yang pasif menjadi aktif. Murid-murid mendapat rangsangan yang berkesan kerana guru kreatif mengaplikasikan kaedah pengajaran terkini dengan aplikasi dan bahan pengajaran yang menarik.

PERBINCANGAN

PERSEPSI GURU BAHASA MELAYU TERHADAP PELIBATAN MURID SEKOLAH KEBANGSAAN DI KAWASAN BANDAR MENGIKUTI PDP DALAM TALIAN SEPANJANG TEMPOH PKP

Kaedah pengajaran merujuk kepada tindakan yang dirancang untuk dilaksanakan semasa mengendalikan proses PdP (Noorzailiza *et al.*, 2020). Kaedah pengajaran yang berkesan perlu dirancang dan dilaksanakan mengikut kesesuaian dan keperluan murid-murid bagi mempengaruhi penglibatan murid-murid secara menyeluruh. Menurut Alizah dan Zamri (2019), guru Bahasa Melayu perlu mempelbagaikan kaedah yang sesuai untuk menjalankan proses pembelajaran berpusatkan murid. Berdasarkan hasil dapatan, kaedah pengajaran yang telah digunakan oleh guru amat mempengaruhi pelibatan murid-murid semasa PdP Bahasa Melayu dalam talian semasa PKP 3.0. Terdapat empat tema utama yang menunjukkan pelibatan murid mengikuti PdP Bahasa Melayu dalam talian, iaitu kehadiran murid, penghantaran tugas, motivasi murid dan tingkah laku murid.

KADAR KEHADIRAN MURID- MURID

Ketiga-tiga hasil dapatan menunjukkan kadar kehadiran murid amat memberangsangkan dan menyeluruh kerana murid-murid dapat hadir mengikut masa yang ditetapkan sehingga tamat sesi pengajaran kecuali murid yang mengalami masalah teknikal atau masalah peribadi. Peningkatan peratus kehadiran ini menunjukkan perbezaan yang ketara daripada pengajaran dalam talian sebelum PKP 3.0. Peserta kajian berpendapat bahawa murid telah bersedia dan memahami corak pengajaran yang terkini secara dalam talian. Kebanyakan murid menunggu kedatangan guru kerana guru telah memaklumkan pautan kelas dengan lebih awal sebelum pengajaran dimulakan. Dapatan ini seiring dengan hasil dapatan Nor Sahara dan Zulkarnain (2021) yang mendapati kemudahan Internet dan sokongan kelengkapan peranti yang mencukupi menunjukkan murid-murid sentiasa bersedia untuk mengikuti pembelajaran dalam talian dengan konsisten.

Kerjasama daripada semua pihak seperti pentadbir, guru, murid-murid dan ibu bapa juga memainkan peranan penting dalam memastikan pengajaran dalam talian berjalan dengan lancar. Hasil dapatan daripada GBM3 menyatakan kadar kehadiran murid 100 peratus disebabkan keberkesanan pentadbiran mereka dalam memastikan kerjasama antara ibu bapa, guru dan pihak sekolah. Perkara ini menunjukkan bahawa semua pihak sudah memahami dan bersedia untuk mengikuti pengajaran dalam talian. Namun terdapat juga murid-murid yang tidak dapat menyertai kelas *Google Meet* disebabkan masalah peribadi seperti berkongsi peranti dan tiada pemantauan ibu bapa kerana ibu bapa bekerja.

Cabaran ini masih berlaku tetapi masih boleh dikawal kerana guru sentiasa mengambil berat dengan keperluan pembelajaran murid dengan merakam pengajaran dalam talian yang dilaksanakan seterusnya dimuat naik dalam *Google Classroom*. Kenyataan ini disokong oleh Deepika Nambiar (2020) dalam Siti Nurbaizura dan Nurfaradilla (2020) yang mengatakan pembelajaran dalam talian boleh disesuaikan mengikut keperluan murid-murid dan boleh dirakam bagi membantu murid-murid yang ketinggalan dan tidak menguasai konsep pengajaran yang diajar semasa pengajaran dalam talian dengan menonton semula hasil rakaman yang disediakan oleh guru. Murid-murid yang mempunyai masalah mengikuti pengajaran dalam talian boleh mengakses video pengajaran mengikut kesesuaian waktu mereka secara luar talian.

PENGHANTARAN TUGASAN MURID- MURID

Kadar kehadiran murid-murid ini juga mempengaruhi kerjasama penghantaran tugas murid-murid. Berdasarkan hasil dapatan, murid-murid menunjukkan perubahan yang positif dalam menghantar tugas apabila guru tidak menetapkan tempoh penghantaran tugas. Murid-murid lebih selesa melaksanakan tugas mengikut kesesuaian waktu mereka. Bagi guru yang kreatif, perancangan aktiviti penghantaran tugas ini dilaksanakan secara langsung semasa pengajaran dalam talian. Usaha ini dilihat dapat mengurangkan bebanan tugas murid-murid semasa pengajaran dalam talian. Guru juga boleh membuat pentaksiran secara langsung apabila dapat merancang penghantaran tugas dengan sistematik menggunakan rekod pelaksanaan aktiviti yang terdapat dalam aplikasi seperti *Quizizz*, *Kahoot*, *Padlet*, *Desmos* dan *Google Classroom*. Hal ini disokong oleh Rafiee et al, (2020) yang mengatakan aplikasi *Quizizz* dapat membantu guru melaksanakan penilaian dengan mudah, pantas dan menjimatkan masa dalam memperoleh keputusan penilaian murid-murid secara dalam talian

Namun dapatan kajian juga mendapati murid-murid yang bermasalah dalam penghantaran tugas ini mempunyai masalah peribadi kerana semasa proses PdP dalam talian murid-murid tersebut dapat memberikan maklum balas dengan baik. Justeru, ibu bapa perlu memberi perhatian dan mengambil berat terhadap tugas anak mereka supaya mendapat maklum balas daripada guru. Muniroh et al. (2020) mengatakan bahawa murid-murid memerlukan motivasi yang tinggi daripada ahli keluarga dan persekitarannya semasa pembelajaran dalam talian kerana mereka berada dalam lingkungan pemerhatian ibu bapa secara keseluruhannya semasa pengajaran dalam talian. Hal ini juga telah ditegaskan oleh Datuk Dr. Mohd Radzi Jidin, Menteri Kanan Pendidikan Malaysia dalam Sidang Media Khas pada 6 Jun 2021, sokongan ibu bapa atau penjaga amat memainkan peranan bagi menjamin proses kemenjadian murid-murid secara holistik dalam mendepani cabaran pendidikan norma baharu. Justeru, komunikasi ibu bapa dengan pihak sekolah dan PIBG perlu ditingkatkan bagi menjamin maklum balas yang positif antara kedua pihak sepanjang pengajaran dalam talian.

MOTIVASI MURID- MURID

Dapatan kajian juga menunjukkan bahawa tahap motivasi murid-murid semakin baik dan amat memberangsangkan sepanjang menyertai pengajaran bahasa Melayu dalam talian. Penglibatan murid-murid sangat aktif dengan memberi maklum balas terhadap pertanyaan guru dan menyiapkan tugas yang diberikan. Hal ini kerana ketiga-tiga guru Bahasa Melayu ini sangat kreatif menggunakan aplikasi-aplikasi terkini dan interaktif yang dapat mempengaruhi motivasi belajar murid-murid secara berterusan. Kepelbagaian kaedah yang diaplikasikan oleh guru juga meningkatkan tahap motivasi murid. Dapatan ini selaras dengan hasil dapatan Irma et al. (2021) yang mendapati sikap dan motivasi murid belajar bahasa Melayu secara dalam talian meningkat kerana guru mengaplikasikan pembelajaran menggunakan aplikasi digital yang menarik.

Penggunaan aplikasi *Quizizz* telah berjaya menarik minat serta meningkatkan keyakinan diri murid untuk melibatkan diri dengan aktif terhadap aktiviti pengajaran bahasa Melayu dalam talian (Amirul Mukminin, 2020). Kenyataan ini disokong oleh Jublin et al. (2021) yang mengatakan bahawa pelaksanaan e-pembelajaran yang berkesan akan mempengaruhi tahap kesediaan dan perhatian murid-murid sepenuhnya dengan melibatkan diri secara aktif dalam aktiviti pembelajaran. Konsep pembelajaran berasaskan permainan ini juga mempengaruhi Penglibatan murid-murid secara menyeluruh dan menghasilkan pembelajaran dalam talian yang berkesan. Hal ini menunjukkan suatu keadaan yang positif kerana secara tidak langsung dapat mewujudkan suasana pembelajaran yang menyeronokkan. Dapatan ini disokong oleh kajian Liu et al. (2020) yang mengatakan bahawa kaedah pembelajaran berkonsepkan permainan menggunakan kaedah gamifikasi telah meningkatkan tahap motivasi murid-murid untuk berusaha dan belajar dalam meningkatkan hasil pembelajaran yang berkesan.

Dengan itu, sikap positif murid-murid mempengaruhi tahap motivasi mereka terhadap proses pembelajaran dalam talian yang dijalankan. Kaedah pengajaran yang sesuai dengan teknologi terkini amat memainkan peranan untuk memotivasikan murid-murid melibatkan diri dalam sesi PdP dalam talian yang dijalankan seterusnya dapat membantu murid-murid menguasai isi kandungan pembelajaran dengan berkesan. Menurut Noradilah et al. (2020), suasana pembelajaran yang menarik dan berkesan dapat diwujudkan dengan mengadaptasikan penggunaan alat teknologi moden bersama aplikasi terkini dalam media sosial. Oleh itu, corak pengajaran norma baharu ini telah memberi peluang kepada semua guru untuk mengoptimumkan penggunaan aplikasi teknologi maklumat ini sebaik mungkin bagi merangsang motivasi belajar murid-murid secara berterusan.

TINGKAH LAKU

Hasil dapatan temu bual daripada ketiga-tiga orang guru Bahasa Melayu ini menunjukkan bahawa murid-murid mengalami perubahan tingkah laku yang positif semasa mengikuti pengajaran bahasa Melayu dalam talian. Menurut GBM1, terdapat murid yang pasif di dalam kelas telah berani menonjolkan diri semasa pengajaran dalam talian. Hal ini sama dengan GBM3 yang menyatakan bahawa murid-muridnya yang diam dan pasif di dalam kelas berubah kepada tingkah laku yang sangat aktif kerana sangat seronok menggunakan kaedah gamifikasi, iaitu *Quizizz* yang diamalkan oleh guru. Tingkah laku mereka sangat berbeza semasa di dalam kelas kesan daripada kaedah belajar sambil bermain yang digunakan oleh guru. Hal ini kerana menurut Mohd Faruze dan Norah (2020) konsep pembelajaran menggunakan kaedah gamifikasi dapat mewujudkan persekitaran pembelajaran yang interaktif dan mendukung konsep pembelajaran abad ke-21 untuk meningkatkan kualiti pendidikan negara. Oleh itu, perubahan tingkah laku positif murid-murid ini dapat menjamin kualiti pengajaran guru bahasa Melayu dalam talian dengan berkesan. Pendekatan dan kaedah yang sesuai dengan keperluan murid-murid memainkan peranan yang penting untuk mengawal tingkah laku murid-murid yang positif semasa pengajaran dalam talian.

Dapatan juga mendapati murid lebih berdikari dalam mengendalikan pembelajaran dalam talian di samping bimbingan daripada guru secara berterusan. Hal ini selaras dengan kajian Fazillah dan Tengku Nurhudah (2020) yang mendapati bahawa penggunaan pembelajaran yang menggunakan pelantar pembelajaran *Google Classroom* telah menggalakkan pembelajaran sendiri murid-murid untuk bertanggungjawab terhadap pembelajaran yang berkesan seiring dengan keperluan kemahiran yang diperlukan pada masa hadapan. Oleh itu, penggunaan teknologi maklumat dalam pengajaran dapat

membentuk tingkah laku murid-murid yang mampu menghadapi cabaran pendidikan di peringkat antarabangsa.

IMPLIKASI KAJIAN

Hasil dapatan menunjukkan bahawa guru Bahasa Melayu telah mempelbagaikan kaedah pengajaran bahasa Melayu dalam talian mengikut kesesuaian keperluan murid-murid seiring dengan perkembangan teknologi pendidikan terkini sepanjang tempoh PKP. Kreativiti guru dalam mengintegrasikan aplikasi-aplikasi yang bersesuaian telah mempengaruhi pelibatan murid mengikuti pengajaran dan pembelajaran dalam talian secara menyeluruh. Natiujahnya, murid-murid lebih bermotivasi untuk menyertai dan melibatkan diri dalam setiap sesi pengajaran dalam talian yang dilaksanakan oleh guru. Kaedah pengajaran yang berpusatkan murid mampu merangsang sikap ingin tahu murid-murid serta meneroka pembelajaran secara norma baharu yang dilaksanakan dalam talian. Namun begitu, terdapat beberapa kekangan yang dihadapi oleh guru, iaitu pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran menggunakan kaedah penyelesaian masalah mengalami kesukaran untuk dilaksanakan secara dalam talian. Justeru guru perlu memilih bahan pengajaran yang bersesuaian untuk merangsang pemikiran murid-murid ketika melaksanakan aktiviti. Malah, guru Bahasa Melayu juga perlu meningkatkan kemahiran sibergogi dan teknologi maklumat dengan mengikuti kursus dalam talian bagi mendalami kaedah-kaedah pengajaran dalam talian yang lebih berkesan.

Murid-murid yang tidak mempunyai peranti atau kemudahan yang mencukupi menyebabkan mereka menghadapi kekangan untuk mengikuti sesi pengajaran dan pembelajaran pada hari dan waktu yang telah ditetapkan. Hal demikian, guru perlu merakam video pengajaran tersebut secara dalam talian untuk diberikan kepada murid-murid agar dapat menontonnya pada masa yang bersesuaian. Usaha ini secara tidak langsung dapat memberi peluang kepada murid-murid yang tidak mempunyai peranti atau berkongsi dengan ahli keluarga yang lain turut dapat menerima input dan ilmu yang diajarkan. Pihak sekolah, PIBG dan agensi berkaitan juga perlu memainkan peranan untuk memberikan sumbangan dari segi kemudahan peranti kepada murid-murid yang tidak berkemampuan agar murid-murid tidak tercicir untuk mengikuti kelas secara dalam talian terutamanya murid daripada kalangan isi rumah B40.

Tugasan yang diberikan oleh guru kepada murid-murid masih perlu dihantar mengikut waktu yang telah ditetapkan agar guru dapat menyemak dan melaksanakan pentaksiran. Pentaksiran bilik darjah masih dilaksanakan dalam suasana pandemik ini agar guru dapat melaksanakan tindakan susulan bagi meningkatkan prestasi pembelajaran semasa murid-murid. Namun, masih terdapat segelintir murid yang tidak menghantar tugas yang diberikan. Sikap segelintir murid yang mengambil mudah dan sambil lewa menyebabkan guru tidak dapat menyemak dan mengenal pasti tahap penguasaan murid-murid terhadap sesuatu topik yang diajar. Maka, guru perlu sentiasa cakna dan proaktif dalam menyediakan kemudahan dari segi platform yang lebih mudah dan mesra pengguna untuk diakses oleh murid-murid mengikut kemampuan dan kemahiran mereka.

KESIMPULAN

Secara keseluruhan, dapatan kajian ini telah menunjukkan bahawa guru Bahasa Melayu sentiasa proaktif merancang kaedah pengajaran dalam talian mengikut evolusi perkembangan aplikasi terkini yang boleh diaplikasikan dalam pengajaran norma baharu. Penerokaan kaedah pengajaran yang dilaksanakan dapat memberi alternatif dan idea yang terbaik dalam mewujudkan persekitaran pembelajaran dalam talian yang lebih interaktif dan responsif. Hal ini amat penting bagi memenuhi keperluan pendidikan murid-murid yang lebih berkesan untuk menguasai ilmu pengetahuan dan kemahiran pendidikan yang dibekalkan oleh guru dalam menempuhi cabaran pendidikan pada zaman pandemik ini.

Oleh itu, usaha guru dalam memastikan pelaksanaan pengajaran dalam talian yang berkesan haruslah disambut baik oleh semua pihak khususnya daripada komitmen murid-murid dan kerjasama ibu bapa yang berterusan. Hal ini amat penting dalam memangkin semangat guru untuk meningkatkan kemahiran sibergogi dari semasa ke semasa seiring dengan perkembangan trend pendidikan terkini.

Peluang ini perlu dimanfaatkan sepenuhnya oleh guru Bahasa Melayu dengan mendalami aplikasi-aplikasi terkini yang lebih interaktif agar dapat diimplementasikan dalam kaedah pengajaran Bahasa Melayu dalam talian secara menyeluruh. Guru dapat melahirkan murid-murid yang bermotivasi tinggi dalam mendepani transformasi pendidikan norma baharu sepanjang PKP bagi memastikan keperluan pendidikan murid-murid tidak terabai dan menjalani ruang PdP yang lebih efektif dan berkualiti.

RUJUKAN

- Abdul Aziz Ishak & Aida Zuraina Mir Ahmad Talaat. (2020). Pembelajaran atas talian: Tinjauan terhadap kesediaan dan motivasi dalam kalangan murid Diploma Logistik dan Pengurusan rantaian bekalan, Politeknik Seberang Perai, Pulau Pinang. *Jurnal Dunia Pendidikan*, 2(4), 48-82
- Ahmad Naim Tahir & Ihsan Noorzali. (2020). Sedia Hadapi Kelas Maya Sesuai Normal Baharu. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2020/04/679003/sedia-hadapi-kelas-maya-sesuai-normal-baharu> [22 Jun 2021].
- Amirul Mukminin Mohamad. (2020). Quizizz sebagai E-Penilaian Norma Baharu terhadap Penutur Antarabangsa dalam kursus Bahasa Melayu. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 11, 80-92. <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol11.edisikhas.6.2020>. Diakses pada 15 Jun 2021 dari <https://ejournal.upsi.edu.my/index.php/PENDETA/article/view/4413/2742>
- Anwar Patho Rohman & Mohd Nasaruddin Parzi. (2020). Hanya 20-30 peratus murid ikuti PdP dalam talian. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2020/06/703364/hanya-20-30-peratus-murid-ikuti-pdp-dalam-talian> [22 Jun 2021].
- Buja A., Paganini, M., Cocchio, S., Scioni, M., Rebba, V. & Baldo V. (2020). Demographic and socioeconomic factors, and healthcare resource indicators associated with the rapid spread of COVID-19 in Northern Italy: An ecological study. *PLoS ONE*, 15(12), e0244535
- Fahmi Abdul Rahim. (2021). Bahan Pengajaran Efektif Pastikan Keberkesanan PdPR. <https://www.bharian.com.my/rencana/komentar/2021/01/778749/bahan-pengajaran-efektif-pastikan-keberkesanan-pdpr> [22 Jun 2021].
- Fazillah Binte Mohamed Ismail & Tengku Nurhudah BteT M Khalib, (2020) Penggunaan ICT dalam Pembelajaran Interaksi Lisan. *Muallim Journal Social Science and Humanities*, 4(2), 137 –149.
- Fenny Lau Yeo Feng, Kee Guek Fen, Khoo Phau Liang & Lee Huoy Shin (2021). Kaedah Pengajaran dalam Talian Guru Bahasa Melayu dan Motivasi Murid Sekolah Jenis Kebangsaan Cina Sepanjang Tempoh Perintah Kawalan Pergerakan. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 11(1), 57-74.
- Hasliza Hashim, Siti Munira Mohd Nasri & Zarina Mustafa (2016). Cabaran Yang Dihadapi oleh Guru dalam Pelaksanaan Persekitaran Pembelajaran Maya Frog di Bilik Darjah. *Asia Pacific Journal of Educators and Education*, 31,115–129.
- Irma Mahad, Ugartini Magesvaran & Intan Nur Syuhada Hamzah (2021). Sikap dan Motivasi Murid Sekolah Rendah Terhadap Pembelajaran Bahasa Melayu dalam Talian Sepanjang Perintah Kawalan Pergerakan. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu – JPBM*, 11(1), 16-28.
- Jublin Nanang, Saemah Rahman & Shahlan Surat (2021). Motivasi Menggunakan E-Pembelajaran dan Pencapaian Sejarah dalam Kalangan Pelajar Tingkatan 4. *Jurnal Dunia Pendidikan*, 3(1), 454-464.
- Kurniawati Kamarudin. (2021). Mantapkan PdPR Elak Keciciran Pelajar. <https://amp.utusanborneo.com.my/2021/01/20/mantapkan-pdpr-elak-keciciran-pelajar> [22 Jun 2021].
- Liu, Z-Y., Zaffar Ahmed Shaikh & Gazizova, F, (2020) Using the concept of game-based learning in education. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 15(14), 53-64.

- Losius Goliong, Absly Kasin, Marcelus Johnny & Nazarius G. Yulip. (2020). Cabaran Pelaksanaan Pengajaran dan Pembelajaran Jarak Jauh (PDPCJJ) Semasa Perintah Kawalan Pergerakan (PKP). Sabah: Pejabat Pendidikan Daerah Ranau.
- Meriam. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. San Francisco: Jossey-Bass Inc.
- Mohd Fairuz Jafar, Zetty Akmar Amran, Mohd Faiz Mohd Yaakob, Mat Rahimi Yusof & Hapini Awang. (Oktober, 2020). Kesediaan Pembelajaran Dalam Talian Semasa Pandemik COVID 19. Kertas kerja dibenteng dalam Seminar Darulaman 2020 Peringkat Kebangsaan.
- Mohd Faruze Iberahim & Norah Md Noor, (2020) Amalan Gamifikasi dalam Pengajaran dan Pemudahcaraan Guru-Guru Sekolah Rendah di Negeri Johor. *Innovative Teaching and Learning Journal*, 3(2), 8–14.
- Mohamad Idham Md Razak. (2020). COVID-19: Pembelajaran Atas Talian Suatu Keperluan ke Arah Menuju Malaysia Maju. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/covid19-pembelajaran-atas-talian-suatu-keperluan-ke-arrah-menuju-malaysia-maju-237496> [23 Jun 2021].
- Muniroh Hamat, Siti Balqis Mahlan & Ch'ng Pei Eng. (2020). *Adaptasi Pengajaran dan Pembelajaran Secara Maya dalam Kebiasaan Baharu Semasa Pandemik COVID-19*. Shah Alam: SIG:e-Learning@CS.
- Nor Aidawati Abdillah & Mazidah Musa (2021). Kesediaan Pelajar Terhadap Proses Pengajaran dan Pembelajaran (PdP) Norma Baru di Jabatan Teknologi Maklumat dan Komunikasi (JTMK), Politeknik Sultan Mizan Zainal Abidin (PSMZA). *Journal of Modern Education*, 3(8), 114-124.
- Noraini Idris. (2010). *Penyelidikan dalam Pendidikan*. Kuala Lumpur: McGraw Hill Education.
- Noraini Mohd Noh, Mohd Arif Ismail & Jamil Ahmad, (2010) Tahap Penerimaan Inovasi EduwebTV dalam Kalangan Guru. *Jurnal Penyelidikan Pendidikan*, 3(5), 118-128.
- Nor Fauziana Mohd Salleh. (2020). Pandemik Coronavirus (COVID 19): Pengajaran dan Pembelajaran Secara Atas Talian Suatu Keperluan di Malaysia. N/A, pp. 1-8.
- Noradilah Abdul Wahab, Najmi Muhammad & Mohd Sani Ismail (2020). Analisis Keberkesanan Penggunaan ICT dalam Mendepani Gelombang Revolusi Industri 4.0 dalam Kalangan Pelajar di Negeri Terengganu, Malaysia. *Asian People Journal 2020*, 3(1), 101-109.
- Noorzailiza Zainal Abidin, Rozita Radhiah Said, Azhar Md Sabil & Ahmad Fauzi Mohd Ayu (2020). Amalan Pengajaran Guru Bahasa Melayu dalam Pengajaran dan Pembelajaran Abad 21 Prosa Tradisional di Sekolah. *International Social Science And Humanities Journal*, 3(3), 2637-0271.
- Nor Sahara Mesman & Zulkarnain Abd. Majid (2021). Kajian Kesediaan Pelajar Mengikuti Pembelajaran dalam Talian Semasa Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) Membendung Covid-19 Fasa 2. *International Journal of Education and Pedagogy*, 3(1), 195-202.
- Nur Hazirah Hairia'an & Masayu Dzainudin, (2020). Pengajaran dan Pemudahcaraan Dalam Talian Semasa Perintah Kawalan Pergerakan. *Jurnal Pendidikan Awal Kanak-Kanak Kebangsaan, Special Issue 9*, 18-28.
- Nur Izzati Hazwani Abdul Hadi. (2021). Cabaran Pengajaran dan Pembelajaran di Rumah (PdPr) Terhadap Para Pendidik. <https://www.jejaktarbiah.com/cabaran-pengajaran-dan-pembelajaran-di-rumah-pdpr-terhadap-para-pendidik/> [23 Jun 2021].
- Rafiee Jamian, Nurul Hafizah Zainal Abidin & Roslah Arsad (2020). Analisis Deskriptif bagi Penggunaan Aplikasi Quizizz ke atas Guru dalam Penilaian Prestasi Murid bagi Subjek Matematik. *Mathematical Sciences and Informatics Journal*, 1(2), 87-97.
- Siti Azura Abu Hassan, Suzana Zainol Abidin & Zulkurnain Hassan (2021). Keberkesanan Pembelajaran dan Pengajaran Dalam Talian (Epembelajaran) Terhadap Pembelajaran Pelajar di Kolej Komuniti Hulu Langat. *International Journal of Humanities Technology and Civilization (IJHTC)*, 10(2), 1-14.
- Siti Balqis Mahlan & Muniroh Hamat (2020). Pengajaran dan Pembelajaran dalam Talian Semasa Perintah Kawalan Pergerakan. *SIG:e-learning@CS*, eISBN: 978-967-0841-88-5.

Penglibatan Murid-Murid Sekolah Kebangsaan Di Kawasan Bandar Dalam Pembelajaran Bahasa Melayu Dalam Talian Daripada Persepsi Guru Bahasa Melayu

- Siti Nurbaizura Che Azizan & Nurfaradilla Mohamad Nasri (2020). Pandangan Guru Terhadap Pembelajaran dalam Talian Melalui Pendekatan Home Based Learning (HBL) Semasa Tempoh Pandemik COVID 19. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 11, 46-57.
- Sofea Susan Albert Kassim (2020). Guru gigih buat kelas online tapi '0 kehadiran', anak dedah bapanya kecewa sampai tahap nak pencen - "Abi bersangka baik pada student dia, salahkan link saya buat". <https://www.mstar.com.my/lokal/viral/2020/11/27/guru-gigih-buat-kelas-online-tapi-0-kehadiran-anak-dedah-bapanya-kecewa-sampai-tahap-nak-pencen---abi-bersangka-baik-pada-student-dia-salahkan-link-saya-buat> [23 Jun 2021].
- Suhaidah Hussain (2020). Dilema Kesihatan Fizikal dalam Pengajaran dan Pembelajaran Secara Maya. <https://news.ump.edu.my/experts/dilema-kesihatan-fizikal-dalam-pengajaran-dan-pembelajaran-secara-maya> [23 Jun 2021].
- Suzlina Hilwani Baharudin & Jamaludin Badusah (2015). Tahap Penggunaan Web 2.0 dalam Pengajaran Guru Bahasa Melayu sekolah menengah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 5 (2), 38-48.
- Johari Hassan & Siti Norazlina Kamisan. (2010). Halangan terhadap Penggunaan Komputer dan ICT di dalam Pengajaran dan Pembelajaran (PdP) di Kalangan Guru di Sekolah Menengah Luar Bandar di Daerah Kulai Jaya, Johor. N/A. pp. 1-10. (Tidak diterbitkan).
- Tamilmullai Thannimalai & Salini Baloh, (2021). Cabaran PdPR BahasaTamil di Sekolah Luar Bandar. *MJSSH Online*, 5(2), 183-190.
- Universiti Sains Islam Malaysia. (2020). *Panduan Ringkas E-Pembelajaran dan Pengajaran*. Nilai: Bahagian Dasar dan Kecemerlangan Akademik.